

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2023

tijdvak 2

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*
Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Weer en klimaat

1 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Op vrijdag waait een aanlandige wind van (relatief warme) zee / op vrijdag is het zwaarbewolkt (als gevolg van een lagere luchtdruk) zodat er meer warmte wordt vastgehouden.

2 B

3 maximumscore 1

onbewolkt

In het hogedrukgebied daalt de lucht (en ontstaat er geen condensatie).

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juist argument.

4 maximumscore 2

1 = onjuist

2 = onjuist

3 = juist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

5 maximumscore 1

foto Q

Voorbeeld van een juist argument is:

Op de foto zijn naaldbossen te zien, die groeien in een koeler klimaat / hoger in de bergen.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juist argument.

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juiste oorzaak die bijdraagt aan het tegengaan van de oorzaken van klimaatopwarming is: Meer vegetatie neemt meer CO₂ op 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juist antwoord dat bijdraagt aan de leefbaarheid is (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Vegetatie heeft een koelend effect. – De luchtkwaliteit verbetert. 	1
7	E	
8	maximumscore 1 ligging van gebergte Voorbeeld van een juist argument is: Door de ligging van gebergte ontstaat een lijzijde en een loefzijde.	
	<i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juist argument.</i>	
9	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste antwoord zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Het noorden heeft in de winter kortere dagen. – Het noorden heeft een schuinere / kleinere invalshoek van de zon dan het zuiden. 	
10	E	
11	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn: <ul style="list-style-type: none"> – De precieze plaats waar tornado's toeslaan is slecht te voorspellen. – Tornado's ontstaan in een korte tijd. 	
12	maximumscore 1 Voorbeelden van juiste weersomstandigheden zijn: <ul style="list-style-type: none"> – De lucht boven Birmingham kent grote temperatuurverschillen en boven New Orleans niet. – In de lucht boven Birmingham botsen (vochtige en droge) warme lucht op koude lucht en boven New Orleans niet. – De luchtdruk boven Birmingham is lager dan boven New Orleans. 	

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 1 Voorbeeld van een juist argument is: Inwoners schatten de kans laag in dat zij (ernstig) worden getroffen door een tornado omdat deze maar een klein gebied raakt / de laatste tornado lang geleden is.	
14	F	
15	maximumscore 2 1 = juist 2 = onjuist 3 = juist	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
16	maximumscore 2	
	• Voorbeelden van een argument voor zijn:	1
	– Investeren in duurzame energiebronnen levert banen op.	
	– Er is minder afhankelijkheid van fossiele brandstoffen.	
	• Voorbeelden van een argument tegen zijn:	1
	– De opbrengsten van fossiele brandstoffen zullen dalen.	
	– Overstappen naar duurzame energie kost veel geld.	

Water

- 17 **maximumscore 1**
groter
Voorbeeld van een juiste uitleg is:
Door bebouwing zakt het water niet in de grond, maar stroomt het via het riool richting de rivier.
- Opmerking*
Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juiste uitleg.
- 18 **maximumscore 1**
Juiste oorzaken zijn (een van de volgende):
- De vegetatie heeft minder water nodig.
 - Er is minder verdamping.

Vraag	Antwoord	Scores
19	<p>maximumscore 1 lager Voorbeeld van een juist argument is: Door de nevengeul kan extra water wegstromen zodat het niet door Kampen stroomt.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juist argument.</i></p>	
20	<p>maximumscore 1 Een juiste oorzaak gaat in op de filterende / zuiverende werking van het duinzand.</p>	
21	<p>maximumscore 1 Voorbeeld van een juiste reden is: Huishoudens gebruiken door de regenton minder drinkwater.</p>	
22	<p>maximumscore 2 1 = groter 2 = verdubbeld 3 = meer</p> <p>indien drie antwoorden juist</p> <p>indien twee antwoorden juist</p> <p>indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
23	<p>maximumscore 1 Juiste manieren voor waterwinning zijn (een van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> - fossiel water - grondwater - water uit aquifers 	
24	<p>B</p>	
25	<p>maximumscore 2 1 = onjuist 2 = juist 3 = juist</p> <p>indien drie antwoorden juist</p> <p>indien twee antwoorden juist</p> <p>indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
26	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juist argument voor is dat woestijn wordt omgezet in landbouwgrond • Een juist argument tegen is dat het irrigeren van het land door beregening ten koste gaat van de ondergrondse watervoorraden / veroorzaakt verzilting / verdampt veel water 	1 1
27	maximumscore 1	
	Een juiste manier is (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – neerslag (in de winter) – stroming van grondwater 	
28	maximumscore 1	
	Een juist argument is dat een deel van het stroomgebied van de rivier de Jordaan in Jordanië ligt / de rivier de Jordaan de grens vormt.	
29	maximumscore 1	
	Juiste demografische argumenten zijn (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – in de benedenloop van de Eufraat en de Tigris wonen meer mensen dan in de bovenloop – in de benedenloop van de Eufraat en de Tigris wonen meer mensen langs de rivier dan in de bovenloop. 	
30	maximumscore 1	
	Voorbeelden van een juist antwoord zijn: <ul style="list-style-type: none"> – (Het stroomgebied van) de Chang Jiang ligt helemaal in China, terwijl (de stroomgebieden van) de Eufraat en de Tigris in verschillende landen liggen. – China hoeft het water niet te delen met andere landen, terwijl dat in het Midden-Oosten wel zo is. 	
31	maximumscore 2	
	1 = Chang Jiang 2 = afgenomen 3 = stroomopwaarts	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
32	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Juiste economische reden voor het toenemen van het watergebruik in China is de stijgende welvaart / de groeiende industrie • Juiste reden voor het toenemen van het watergebruik in Israël is de groeiende bevolking 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Bevolking en ruimte

- 33 maximumscore 2**
 1 = meer dan € 19.500
 2 = sociale ongelijkheid
 3 = afnemen
- indien drie antwoorden juist 2
 indien twee antwoorden juist 1
 indien minder dan twee antwoorden juist 0
- 34 maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juist argument **tegen** zijn:
- Op beide oevers vind je hele arme en hele rijke wijken.
 - Op de zuidoever vind je ook hele arme en hele rijke wijken.
- 35 A**
- 36 D**
- 37 F**
- 38 maximumscore 2**
- Een juiste infrastructurele aanpassing binnen de wijk is dat er nieuwe tramhaltes zijn aangelegd 1
 - Een juiste infrastructurele aanpassing voor betere bereikbaarheid met Berlijn is (een van de volgende): 1
 - Er is een snelweg met oprit aangelegd.
 - Er is een sneltramhalte aangelegd.
- 39 maximumscore 1**
 Uit het antwoord moet blijken dat het oosten van Duitsland dan minder vergrijsd / een kleiner vertrekoverschot heeft.
- 40 maximumscore 1**
 Uit het antwoord moet blijken dat inwoners van Grünheide in Berlijn werken.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

41 maximumscore 2

- 1 = juist
- 2 = onjuist
- 3 = juist

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

42 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat door een vrouwentekort minder kinderen geboren worden / het aantal geboortes daalt.

43 D

44 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat inwoners met een stadshukou beroep kunnen doen op verschillende voorzieningen (in de stad).

45 maximumscore 2

- Voorbeelden van een juist **voordeel** zijn: 1
 - Het verkeer in de stad Hefei neemt af.
 - Er hoeven minder huizen te worden gebouwd in de stad Hefei.
 - De vervuiling door industrie in de stad neemt af.
- Voorbeelden van een juist **nadeel** zijn: 1
 - Het verkeer naar de (centrale) stad Hefei neemt toe / de kans op verkeersoverlast neemt toe.
 - Hefei verliest inwoners / werkgelegenheid aan de groeigebieden.

46 maximumscore 1

sociale bevolkingsgroei

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- De sterftcijfers liggen hoger dan geboortecijfers.
- De natuurlijke bevolkingsgroei is negatief, terwijl de vestigingscijfers hoger liggen dan de vertrekcijfers / het migratiesaldo positief is.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juist argument.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

47 maximumscore 2

- Voorbeelden van een juist kenmerk zijn: 1
 - Tussen de woonblokken zijn groene zones / parken gepland.
 - In het midden van de stad ligt een groot meer.
 - ligging aan open water
- Voorbeelden van een juist gevolg zijn: 1
 - In de parken / op het water kan gerecreëerd worden.
 - De open inrichting / lagere bevolkingsdichtheid vermindert verkeersoverlast / luchtvervuiling door verkeer.

48 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist nadeel is:

Lingang New City ligt ver van het (zaken)centrum in Shanghai / werknemers moeten ver reizen voor hun werk.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

bron 1	www.buierenradar.nl/weer/valkenburg/NL/2745872/14daagse , 19 december 2021
bron 2	www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/daggegevens/weerkaarten , 17 juni 2021
bron 3	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
bron 4	foto P: Daliu, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 302241596 / foto Q: Lenar Musin, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 256620676
bron 5	JJFarq, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 1999981412
bron 6	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
bron 7	https://nl.climate-data.org , 2022
bron 8	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
bron 9	www.nu.nl/klimaat/6142292/het-is-bloedheet-in-vs-en-canada-en-klimaatverandering-lijkt-grote-oorzaak.html#coral_talk_wrapper , 28 juni 2021
bron 10	www.spc.noaa.gov/products/outlook/archive/2021/day1otlk_20210325_1200.html , 25 maart 2021
bron 11	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
bron 12	foto katoen: Bonnie Taylor Barry, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 339176765 / foto mais: TommyBrison, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 788803882 / foto melkvee: Nancy Gill, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 6149263
bron 13	www.rtlnieuws.nl , 5 augustus 2021
bron 14	Jacob Waterweg, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 1909748971
bron 15	Ruimte voor de Rivier IJsseldelta, www.ijsseldeltaprogramma.nl/wp-content/uploads/2019/10/RVDRIJ_ecologiekaart_jun_2016_A3.pdf , p. 1

- bron 16 Krasula, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 1443083690
- bron 17 Lea Rae, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 1993635497
- bron 18 www.noordhollandsdagblad.nl/, vrijdag 18 juni 2021
- bron 19 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
- bron 20 <https://nl.climate-data.org>, 2022
- bron 21 De Grote Bosatlas 56e ed. p. 133 kaart B
- bron 22 Daphnusia, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 2066323799
- bron 23 Afzal Khan Maheen, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 1715713879
- bron 24 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
- bron 25 De Grote Bosatlas 56e ed. p. 226
- bron 26 Google Earth, 2022
- bron 27 eigen tekst, 2022
- bron 28 www.populationpyramid.net/israel/2020/
- bron 29 Custers, G. & Engbersen, G. (2019), "Rotterdam: van tweedeling naar meerdeling.", p. 4-7 in Demos: Bulletin over Bevolking en Samenleving, Vol. 35 (8).
- bron 30 eigen tekst, 2022
- bron 31 De Grote Bosatlas 55e ed. p. 46 kaart E
- bron 32 Ekamper, P. (2020), "Vijftig jaar demografische verandering", p. 1-4 in Demos; Bulletin over Bevolking en Samenleving, Vol.36 (10)
- bron 33 eigen tekst, 2022
- bron 34 <https://population.un.org/wpp/>
- bron 35 eigen tekst, 2022
- bron 36 <https://de.wikipedia.org/wiki/Berlin-Adlershof#/media/Datei:Wista-adlershof.png>
- bron 37 <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/hier-wordt-de-grootste-tesla-fabriek-ter-wereld-gebouwd-ondanks-veel-verzet-van-bewoners/>, 24 augustus 2021
- bron 38 Veecken, G. (2021). China's Geography. Globalization and the Dynamics of Political, Economic and Social Change. London: Rowman & Littlefield, p. 247
- bron 39 NRC, 20 januari 2020
- bron 40 De Grote Bosatlas 56e ed. p. 147 kaart B
- bron 41 Braun, G., Kracht, M. Lin, X. (2014), "Stadtverkehr in Chinas aufstrebenden Millionenstädten" in: Geographische Rundschau. Zhaoa, W. & Yonghua, Z. (2018) / "Hefei: An emerging city in inland China." in Cities
- bron 42 <http://tjj.sh.gov.cn/tjn/zgsh/tjn2020en.html>, 2020
- bron 43 Weiming Xie, shutterstock.com rechtenvrije stockfoto-ID 1998194660
- bron 44 Rainer Lesniewsky, shutterstock.com rechtenvrije Stock Vector ID 336540131